

Pedro Cortina Mauri i Josep Borrell

Història d'una ambició

La Pobla de Segur (Pallars Jussà) ha vist nèixer dos ministres espanyols. Un, Pedro Cortina Mauri, ministre d'Exteriors amb Franco. L'altre, Josep Borrell, ministre de Transports socialista. Aquesta és la història de dues vides paral·leles a la recerca del poder.

Soy como vosotros, uno más salido de esta tierra española que es Cataluña, que del Pirineo leridano bajé al llano barcelonés, no para en fugaz paso distanciarme hacia el interior sino para instalarme en este Madrid donde se dan cita cuantos buscan recrear en la síntesis unitaria los más puros valores de la diversidad peninsular y, una vez fundidos en la sustancia patria, proyectar ésta en el gran ventanal del mundo. 24 de març de 1974. Emocionat, Pedro Cortina Mauri, ministre d'Exteriors del govern de Franco, comença el seu discurs davant una selecta representació dels membres del Cercle Català de Madrid, que li dediquen un homenatge. Fa més de quaranta anys que Cortina Mauri ha abandonat el seu poble natal, la Pobla de Segur (Pallars

Jussà, Lleida), per anar a fer carrera a Madrid.

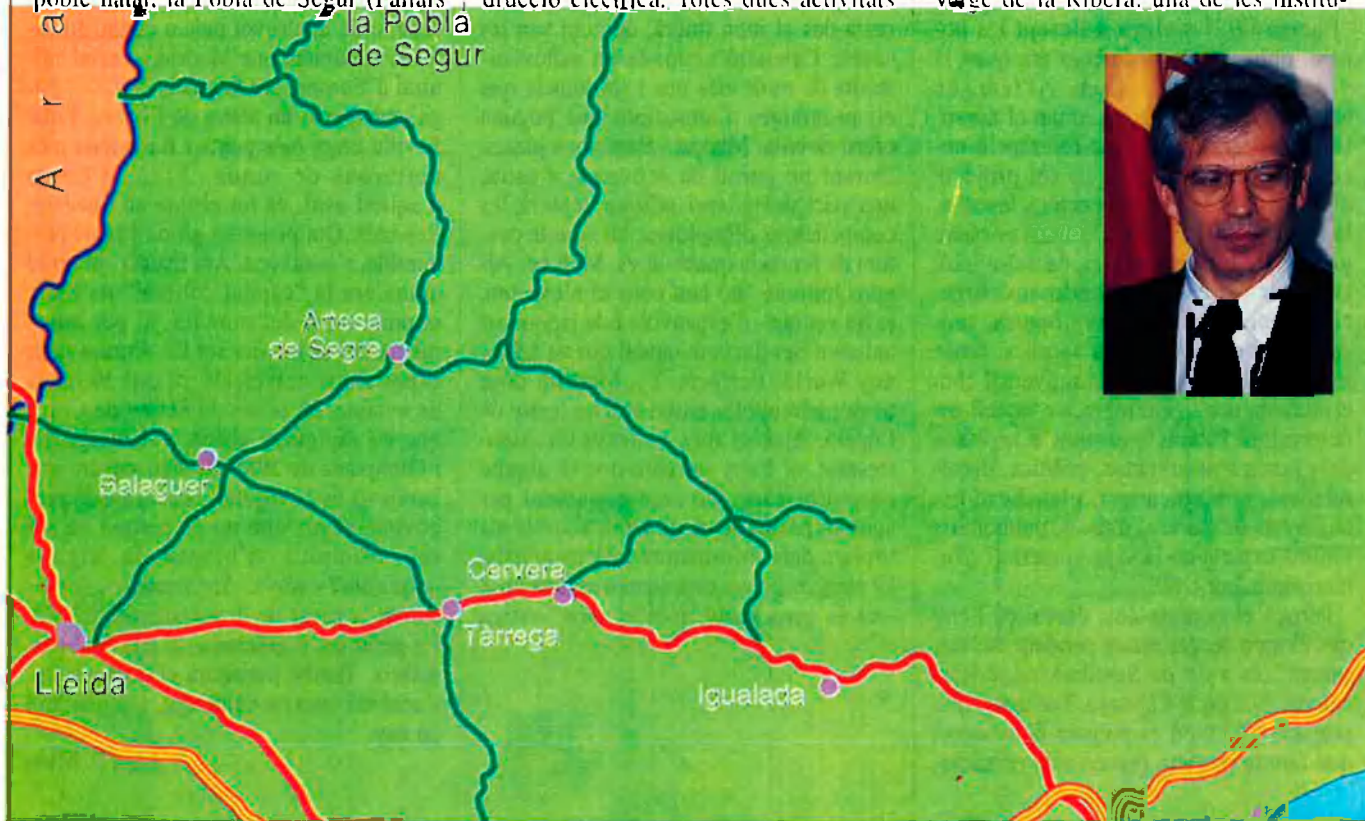
Finals de 1991. Un altre fill de la Pobla de Segur, Josep Borrell Fontelles, és nomenat "Català de l'any" pel Cercle Català de Madrid. Borrell és el segon poblatà (fill de la Pobla) que arriba a ministre. El títol honorífic el recull en nom seu Antoni Llardén, sotsecretari del ministeri de Borrell i també català. El ministre és a Brussel·les en viatge oficial.

UN POBLE I DOS MINISTRES

La Pobla de Segur té uns 3.500 habitants. La seva estructura econòmica no respon a l'esquema tradicional de les poblacions eminentment agràries. La Pobla ha tingut una forta tradició industrial basada en les serradores de fusta i la producció elèctrica. Totes dues activitats

estan actualment en regressió. El poble s'ha adaptat a la nova situació amb gran dinamisme i ha fet del turisme i la producció de formatges les principals activitats econòmiques. Fora d'això, poca cosa més. Si no comptem, és clar, que de la Pobla n'han sortit dos ministres. De la Pobla han sortit, i a la Pobla gairebé no han tornat. La gent se'n sent orgullosa, però acostuma a dir que "no se'ls ha vist gaire per aquí". Sembla que Cortina Mauri no hi ha tornat per complicacions familiars. Tothom ho diu, però ningú no en sap res. "Cosa d'herències", comenten.

El cas de Borrell és diferent. És fill dels forners del poble. La seva mare, Lluïsa, és morta. El seu pare, Josep, ha estat operat aquest estiu a Barcelona i actualment està ingressat a la residència Verge de la Ribera, una de les institu-

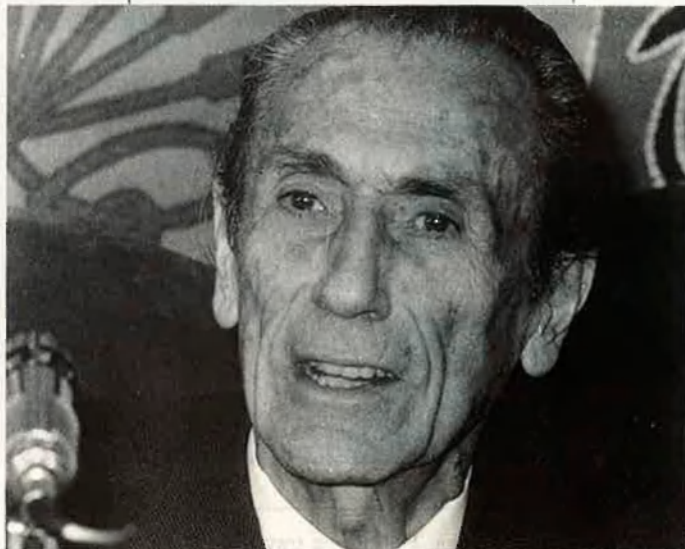
cions poblatanes. "Són gent del poble", diu la gent. El jove Borrell, però, va marxar de molt jove. Regularment ha acudit a visitar el seu pare. Després, quan ha saltat a la fama, ha tornat per participar en la baixada del riu amb raïes, una espècie de barques fetes amb troncs. Fa dos anys va caure a l'aigua i la premsa el va fotografiar. A la Pobla es va riure molt. Més del que Borrell hagués volgut. "I menys del que es mereixia", afirma un destacat poblatà. Els principals retrets per a Borrell: "no ha vingut massa per Pobla" i "és un renegat".

DEL PIRINEU A MADRID

Les trajectòries de Borrell i Cortina Mauri són coincidents en molts aspectes. Nascuts amb quaranta anys de diferència, tots dos abandonen la Pobla de Segur molt joves per anar a estudiar a Madrid. Borrell, estudiant brillant, es llicencia en Enginyeria Aeronàutica per la Universitat Complutense i aconsegueix una beca de la Fundació March per estudiar a París. A la capital francesa Borrell coincideix amb Cortina Mauri, que és l'ambaixador espanyol des del 1966. Malgrat la coincidència, no hi ha constància que els dos poblats mantinguin cap mena de contacte. L'any 1974 Cortina Mauri és nomenat per Franco ministre d'Afers Exteriors. Un any després Borrell ingressa al PSOE, partit que acabarà conduint-lo a la cartera ministerial. Dos ministres nascuts al mateix poble.

Avui, Cortina Mauri és un vell de 84 anys retirat de tota activitat política i empresarial i reclòs al seu domicili del Paseo de la Castellana. Queden lluny per a ell els temps en què Carles Sentís li dedicava encesos elogis, comparant-lo en articles de premsa amb els "indomitos ilerdetas de los que Julio César dejó constancia escrita". Era l'any 1958, quan Cortina Mauri feia de cònsol general d'Espanya a la capital francesa i Sentís era el corresponsal de la *Vanguardia* en aquesta mateixa ciutat. Després, el diplomàtic fou destinat a la sotsecretaria del ministeri d'Exteriors. Encara més lluny queda la seva intervenció en les negociacions hispano-marroquines relatives a la independència del Marroc,

com també la presència a la conferència designatària pel conveni de Constantino-ble per tractar el problema del canal de Suez.

Pedro Cortina.

Alberto Cortina i Marta Chavarri.

L'any 1966 Cortina Mauri torna una altra vegada a París, aquesta vegada per fer d'ambaixador. Cortina Mauri només tornaria a Madrid per ser ministre. I això es produeix el mes de gener de 1974. Malgrat la seva inactivitat, l'ex-ministre manté una important quota de poder econòmic. Cortina Mauri és vice-president de Cervezas San Miguel, la històrica empresa cervesera lleidatana. Alhora,

San Miguel participa en Damm amb un 5,3% de les accions; en Distribuciones Barcelona amb un 31,6%; en Investigaciones y Técnicas del Lúpulo amb un 44,4%; i en Industrias CIMA amb un 24,2%. Però la influència econòmica de la figura de Cortina Mauri ve donada sobretot per la seva connexió amb la família March. Així, la Corporació Financera Alba, propietat de la família March i dedicada a la fabricació de ciment Portland, té un 20,3% de Cervezas San Miguel. Però els amics de Cortina Mauri tenen negocis més importants. El grup March controla el Banc Urquijo i el Banc Natwest March, i participa del Banco de Progreso, Gestemar (empresa de gestió de màrketing), Signet Bank, Uralita, Finanzauto, la cadena de supermercats Pryca, el canal de televisió privada Canal Plus i Hornos Ibéricos Alba, dedicada a l'explotació d'indústries del ciment i exportació de ciment.

ALBERTO CORTINA

Borrell juga unes altres cartes. És jove, té 45 anys i no sembla tenir gaires ganes de retirar-se. De tant en tant ell i Cortina Mauri dinen junts. De què parlen? No se sap. Potser el tema de conversa és Alberto Cortina, un dels famosos *Albertos*, fill de Cortina Mauri. I és que Alberto Cortina ha tornat al negoci de la construcció. Conjuntament amb Jesús Espelosín, ex-regidor d'Urbanisme de l'Ajuntament de Madrid, els *Albertos* han muntat una empresa de construcció. L'empresa, anomenada PACSA, té un capital inicial de només 6.000 milions de pessetes, però tot fa pensar que en uns quants anys pot convertir-se en una de les grans del sector. A Madrid es comenta que ara els *Albertos* s'hauran de relacionar molt amb el ministeri de Borrell, i s'afegeix que tenir un pare nascut al mateix poble que el ministre pot ser de gran utilitat.

Borrell, efectivament, dirigeix el Ministeri d'Obres Públiques, Transports i Comunicacions. Des d'aquesta macrocartera té poder per fer coses tan diverses com traçar autopistes, construir embassaments i enfrontar-se als transportis-

El 'miracle' de la Pobla

Borrell i Cortina Mauri no són els únics poblatans famosos. La Pobla de Segur deu ser el poble dels Països Catalans que percentualment ha aportat més figures de renom al món de la política, les arts i la cultura en general. Ningú no sap donar explicació d'aquest fenomen. Una possible raó seria la no existència d'una trama social agrària tradicional, que facilita que els joves marxïn del poble per estudiar. Una segona explicació més sentimental seria, com ens explicava precisament un dels poblatans més coneguts, que "la gent del Pallars està acostumada a patir i sap obrir-se camí". Aquests són alguns poblatans destacats:

—Ignasi Farreres. Conseller de la Generalitat de Catalunya i membre d'Unió Democràtica de Catalunya.

—Emili Porta. Un dels millors pintors catalans contemporanis. Les seves pintures són altament valorades en el mercat especialitzat.

—Borrell Nicolau, escultor.

—Josep Soliva. General de l'Exèrcit Soviètic durant la Segona Guerra Mundial. Soliva fou un militar republicà exiliat a la Unió Soviètica.

—Ramon Mauri. Oncle de Pedro Cortina Mauri. Va fer carrera com a constructor a Madrid. Constructor de l'edifici del Banc d'Espanya.

—Josep Maria Boixareu. Alcalde franquista de la Pobla durant més de deu anys. Es dona la circumstància que fou l'únic alcalde de la província de Lleida que es va negar sempre a ser a la vegada "jefe local del Movimiento". Ell va ser el primer a parlar del turisme com a possible activitat econòmica per al poble.

—Ramon Boixareu. Germà de l'anterior. Economista. Fou cap de l'oficina comercial espanyola a New York. Es va jubilar com a delegat regional per Catalunya del Ministeri de Comerç.

—Llorenç Sánchez Vilanova. Escriptor i historiador. Ha publicat més de quaranta títols. Especialista en història socioeconòmica de la zona del Pallars. Precisament està preparant un llibre sobre la vida de 25 poblatans il·lustres.

—Xavier Bada. Diputat al Parlament de Catalunya per CiU. No és nascut a Pobla però n'ha estat alcalde.

—Jordi Civís. És catedràtic a la Universitat de Salamanca.

E.V.

Carlos March.

ARXIU

tes en vaga. I també, a través de la Direcció General de Telecomunicacions, per decidir sobre el futur de TV3 al País Valencià. Borrell ha arribat molt amunt, i de pressa. Tan de pressa que encara té per davant més de vint anys de carrera política. Una carrera que ha anat lligada des d'un bon començament a un extraordinari sentit de l'ambició. La biografia política de Borrell és la història de la seducció pel poder.

Va entrar en el PSOE el 1975, de la mà de José María Rodríguez Colorado, actual director general de la Policia. A la Pobla de Segur no recorda ningú que Borrell hagués mostrat mai inquietuds polítiques ni actituds esquerranes. En cap de les seves biografies consta que hagués desenvolupat alguna mena de paper en la lluita contra la dictadura. L'avui ministre entra en el PSOE tocant poder: el seu amic Rodríguez Colorado el col·loca en les llistes electorals a l'alcaldia de Majadahonda (Madrid), on resideix, i Borrell resulta escollit i ocupa el lloc de regidor de Finances. Prèviament a la seva intervenció en el món de la política Borrell s'ha dedicat durant set anys a l'empresa privada, dirigint el Departament de sistemes de la Compañía Española de Petróleos, CEPESA.

Els Borrell estan molt arrelats familiarment i políticament a Majadahonda. Carolina Mayeur, la dona del ministre, és actualment regidora del PSOE a l'ajuntament. Mayeur és germana de la dona de Luis Carlos Croissier, ex-ministre d'Indústria. Borrell és a més un dels caps visibles de l'anomenat "clan de Majada-

honda", format pels alts càrrecs socialistes que tenen la seva residència en aquesta població propera a Madrid.

Des de l'ajuntament de Majadahonda, Borrell salta a la Diputació de Madrid gràcies a Joaquín Leguina, un dels actuals factòtums del PSOE. Després de les eleccions de 1982, Miguel Boyer el nomena secretari general de Pressupost i Despesa Pública. L'actitud provocadora de Borrell i la seva vocació polemista no tardarà a manifestar-se. El 2 de desembre de 1983 el Círculo de Economía organitza a Lloret de Mar (la Selva) una reunió on Borrell titlla Carles Ferrer Salat, que llavors era president de la CEOE, de "bruixot africà que s'esquinça els vestits i fa esgarips per guanyar-se el favor de la tribu". Poc després, Boyer el nomena secretari d'estat d'Hisenda, l'home que recapta els impostos. Ha arribat, per fi, la fama. Lola Flores, Pedro Ruiz i Marujita Díaz. En declaracions a la premsa, Borrell reconeix el seu afany de protagonisme: "Els que estem en la cosa pública tenim segurament un ego que necessita ser retribuït més poderosament que el dels altres... El cas és que el sol fet de parlar en públic és ja una satisfacció eròtica. Jo l'he sentida inclús com a professor d'Universitat. Primer, perquè hi ha una superioritat manifesta. D'entrada et situes en una tarima, saps molt més que els altres i no et poden interrompre fàcilment".

OBIOLS LI FA UN LLOC

Durant la primavera de 1986 tenen

Josep Borrell.

EFE

lloc eleccions generals. Borrell se sent fort i decideix que vol presentar-se a les llistes del Partit Socialista. En un primer moment ho intenta per Madrid, a través del seu amic Joaquín Leguina. Leguina està enfrontat amb Alfonso Guerra i no aconsegueix col·locar Borrell en les llistes madrilenyes per aquest motiu. Desesperat, Borrell es recorda de Catalunya. Ell i Leguina parlen amb Raimon Obiols i aquest aconsegueix fer-li un lloc en les llistes per la província de Barcelona. Alguns sectors del PSC es molesten per la presència de Borrell en la llista. Argumenten que és un home que ha fet tota la seva carrera política a Madrid i que té poca sensibilitat catalanista. Les queixes no prosperen i Borrell surt escollit com a diputat per Barcelona.

"PERQUÈ VULL"

La "poca sensibilitat catalanista" de

Borrell tampoc no triga gaire a posar-se de manifest. En un acte polític realitzat al seu poble natal, el 10 d'octubre de 1986, Borrell critica durament Jordi Pujol per unes declaracions recents del president en què afirmava que Catalunya és una nació. L'any següent es mostra inflexible en la negociació amb les comunitats autònomes sobre la participació d'aquestes en la repartició dels ingressos de l'estat. L'any 1989 torna a ser escollit diputat per la província de Barcelona. En aquesta campanya electoral Borrell és acusat d'usar mètodes qualificats de "lerrouxistes" pels seus contrincants polítics nacionalistes. En concret, es recorda la seva intervenció en un acte polític del PSC a Vilanova i la Geltrú (el Garraf), en què va afirmar que ell parlava català perquè és català i parlava també castellà "perquè vull".

Aquestes actituds han provocat que, segons argumenta un diputat de CiU al Parlament de Catalunya, Borrell sigui

vist com "el més perillós dels tres ministres catalans" en cercles de la coalició governant. Aquesta afirmació es basa en el fet que Borrell seria "el més desnationalitzat perquè s'ha format políticament a Madrid". Narcís Serra i Solé Tura, en canvi, són de tradició política catalana i en aquests medis són considerats "més sensibles" a la realitat nacional i incapaços d'elaborar un missatge polític de tipus lerrouxista.

I ARA, TV3

El ministeri de Borrell es veu ara implicat en una polèmica que alguns sectors situen com un nou *test de catalanitat* per al ministre. La posada en funcionament del nou repetidor de Retevisión al Montdúver (vegeu EL TEMPS, número 389) torna a posar en quarantena la correcta recepció de TV3 en una part del País Valencià. Els canals que utilitzarà aquest repetidor interferiran el senyal de TV3 al sud del país. Un portaveu del ministeri va manifestar a EL TEMPS en el seu moment que aquesta interferència del senyal de TV3 es tractava d'"una decisió ministerial". A hores d'ara sembla que la decisió definitiva sobre la qüestió està en punt mort i pendent d'estudi. Curiosament, el Ministeri de Transports posa dificultats a la recepció d'un senyal televisiu mentre que la Comissió de les Comunitats Europees ha decidit concedir una ajuda en ecus per sufragar el 20% del pressupost d'un nou reemissor que permetrà fer arribar TV3 i el Canal 33 a Perpinyà i la comarca del Conflent.

Aliens a la polèmica, els habitants de la Pobla de Segur continuen recordant-se del ministre Cortina i del ministre Borrell. Amb orgull però també mig dolguts. La veritat és que dos ministres a Madrid no els han servit per gaire cosa. La comarca continua econòmicament deprimida, les comunicacions són dolentes i res no fa pensar que s'hagi de produir una miraculosa intervenció governamental. Ni des de Madrid ni des de Barcelona. Fa fred i la carretera està glaçada. Dos incòmodes autocars de línia enllacen el poble amb Barcelona. A quatre hores de viatge, la metròpoli catalana. Madrid, on hi ha el ministre, queda més lluny. A les parets hi subsisteixen enganxats cartells electorals de fa cinc anys. El nom de Josep Borrell es distingeix encara, però un to groguenc cada vegada més esmorteït amenaça de fer-lo desaparèixer.

Eduard Voltas